וְאֵין קוֹרְעִין * הַנְּיָר, (מא) מִפְּנֵי שֶׁהוּא כִּמְתַקֵּן כְּלִי: יד פהַמְדַבֵּק נְיָרוֹת אוֹ עוֹרוֹת בְּקוֹלָן שֶׁל סוֹפְרִים וְכַיּוֹצֵא בוֹ, (מב) * הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת תּוֹפֵר * וְחַיָּב. וְכֵן הַמְפָרֵק נְיָרוֹת דְּבוּקִים

פ רמב"ם בפרק י' (הי"א).

משנה ברורה

(מא) מִפְּנֵי וְכוּ'. וּמַיְירֵי בְּשֶׁאֵין מַקְפִּיד עַל הַמִּדָּה, דְּאִי לָאו הָכִי יֵשׁ בּוֹ (עד) גַּם מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ. (עה) וְאִם קוֹרֵעַ נְיָר לִקְרָעִים כְּדֵי לְקַנֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בָּהֶן אוֹ לִשְׁאָר אֵיזֶה תַּשְׁמִישׁ, חַיָּב מִשּׁוּם קוֹרֵעַ שֶׁהוּא קוֹרֵעַ עַל מְנָת לְתַקֵּן וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף י"ד, וְהַמְחַבֵּר שֶׁלֹּא הִזְכִּיר כָּאן הַטַּעַם מִשּׁוּם קוֹרֵעַ עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה אין שוברין). וְלִקְרֹעַ אִגֶּרֶת הַמְחֻתָּם (עו) אֲפִלּוּ אִם יִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִשְׁבֹּר אוֹתִיּוֹת הַחֲתִימָה רַק יִקְרַע הַנְּיָר שֶׁסְּבִיבָהּ, גַּם כֵּן אָסוּר לְכֻלֵּי עָלְמָא, וַאֲפִלּוּ לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי (עז) יֵשׁ לִזָּהֵר אִם לֹא לְצֹרֶךְ גָּדוֹל. וּבָאֲגֻדָּה (ביצה פ"א אות יט) כָּתוּב שֶׁיֹּאמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי אֵינִי יָכוֹל לִקְרוֹתוֹ כָּל זְמַן שֶׁאֵין פָּתוּחַ, וְאִם יָבִין הָאֵינוֹ יְהוּדִי מֵעַצְמוֹ וְיִפְתְּחֶנּוּ לֵית לָן בָּהּ: יד (מב) הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת תּוֹפֵר. וּמִסְתַּבְּרָא דְּשִׁעוּרוֹ גַּם כֵּן כְּמוֹ בְּתוֹפֵר, דְּהַיְנוּ שִׁעוּר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת לְחִיּוּב, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה וחייב):

באור הלכה

בַּחֲתִיכַת הַנְּיָר שֶׁחֲתָכוֹ, [א] וּסְבִירָא לֵיהּ לְהָרַמְבַּ"ם דְּמַה שֶּׁאָמַר שָׁם בַּגְּמָרָא דְּמַשְׁוֵי לֵיהּ מָנָא, הַיְנוּ דְּנִרְאֶה כִּמְתַקֵּן כְּלִי דְּלָאו כְּלִי גָּמוּר הוּא עַל יְדֵי זֶה, וּלְכָךְ כְּלָלוֹ הָרַמְבַּ"ם לְדִין זֶה בִּכְלַל מִילְּתָא דְּרַבָּנָן. וּלְפִי זֶה אִם קוֹרֵעַ הַנְּיָר לְכַמָּה קְרָעִים וְצָרִיךְ לְכָל אֶחָד לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, הוּא חַיָּב דְּהוּא קוֹרֵעַ עַל מְנָת לְתַקֵּן. וּסְמָךְ לְמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ, מִמַּה שֶּׁאָמַר בְּמוֹעֵד קָטָן כ"ב עַמּוּד ב' עַל הַקְּרָא דִּכְתִיב (מלכים ב' כ יב) 'וַיַּחֲזֵק בִּבְגָדָיו וַיִּקְרָעֵם לִשְׁנַיִם קְרָעִים' מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר 'וַיִּקְרָעֵם' אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא לִשְׁנַיִם וְכוּ', מַשְׁמַע דִּסְתָם קֶרַע הוּא לִשְׁנַיִם וְלֹא שֶׁיִּקְרַע אֵיזֶה חֲתִיכָה מִן הַצַּד וְיַשְׁלִיכוֹ וְיִשָּׁאֵר הַבֶּגֶד עַל מְקוֹמוֹ. [וּקְצָת סִיּוּעַ לַדָּבָר מִן הַיְרוּשַׁלְמִי פֶּרֶק כְּלָל גָּדוֹל (ה"ב), דְּהָוָה קַשְׁיָא לֵיהּ הַיְנוּ קְרִיעָה הַיְנוּ חִתּוּךְ, וְקָאָמַר קְרִיעָה בְּאֶמְצַע חִתּוּךְ מִן הַצַּד. וְלִדְבָרֵינוּ הָכִי פֵּרוּשׁוֹ דִּקְרִיעָה אֵינוֹ אֶלָּא בְּאֶמְצַע וּכְדֵי שֶׁיְּתַקְּנוּ עַל יְדֵי הַקְּרִיעָה שְׁנֵי הַצְּדָדִים וּכְמוֹ שֶׁהָיָה בַּמִּשְׁכָּן וְכַנַּ"ל, אֲבָל חִתּוּךְ שַׁיָּךְ אֲפִלּוּ מִן הַצַּד שֶׁמְּחַתֵּךְ בִּשְׂפַת הָעוֹר כְּדֵי לְהַשְׁווֹתוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר בִּירוּשַׁלְמִי שָׁם (ה"ב) דְּאִשָּׁה הָאוֹרֶגֶת הַמְקַטַּעַת הַנִּימִין [הַיְנוּ הַיּוֹצְאִין מִן הָאֲרִיגָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַקָּרְבַּן הָעֵדָה שָׁם], יֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם מְחַתֶּכֶת, אַךְ יֵשׁ לִדְחוֹת דְּהַיְרוּשַׁלְמִי אוֹרְחָא דְּמִילְּתָא נָקַט, וְכַוָּנָתוֹ בְּמַה שֶּׁאָמַר קְרִיעָה בְּאֶמְצַע הַיְנוּ דְּאֵצֶל שְׂפָתוֹ לִפְעָמִים אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא עַל יְדֵי חִתּוּךְ דְּאֵין לוֹ בְּמַה לְאָחֳזוֹ וּלְקָרְעוֹ. וְכָל מַה שֶּׁהֻצְרַכְנוּ לְיַשֵּׁב לִישָּׁנָא דִּגְמָרָא דְּקָאָמַר מִשּׁוּם דְּמַשְׁוֵי לֵיהּ מָנָא וְלֹא קָאָמַר מִשּׁוּם קוֹרֵעַ, הַיְנוּ לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם (פ"י ה"י) דְּפוֹתֵחַ בֵּית הַצַּוָּאר גַּם כֵּן אִסּוּרוֹ מִשּׁוּם קוֹרֵעַ, אֲבָל לְשִׁיטַת רַשִׁ"י שָׁם דְּגַם כֵּן מִשּׁוּם דְּמַשְׁוֵי לֵיהּ מָנָא, עַיֵּן שָׁם בְּדַף מ"ח (ע"א ד"ה חייב), וְטַעֲמוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה לְקַמֵּיהּ (ד"ה ולא נתכוין) דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּכָל דָּבָר שֶׁהַתִּקּוּן מִינְּכַר תֵּכֶף בְּעֵת הַקְּרִיעָה גּוּפָא לֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה שֵׁם קוֹרֵעַ כְּלָל כֵּיוָן דְּעוֹשֶׂה כְּלִי בִּקְרִיעָתוֹ, אִם כֵּן הָכָא נַמִּי דִּסְבָרַת הַגְּמָרָא הוּא דְּמַשְׁוֵי לֵיהּ מָנָא בִּקְרִיעָתוֹ, עַל כֵּן לֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה שֵׁם קוֹרֵעַ כְּלָל, וּלְכָךְ לֹא הָיָה יָכוֹל הַגְּמָרָא לוֹמַר הַטַּעַם מִשּׁוּם קוֹרֵעַ. וְיָכוֹל לִהְיוֹת דִּלְרַשִׁ"י יֵשׁ בָּזֶה אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא שֶׁל מַכֶּה בְּפַטִּישׁ כְּמוֹ בְּדַף מ"ח, דְּגַם שָׁם כָּתַב רַשִׁ"י דְּהוּא מִשּׁוּם דְּמַשְׁוֵי לֵיהּ מָנָא וּבֵאֵר רַשִׁ"י בְּהֶדְיָא דְּחִיּוּבוֹ הוּא מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ, וְהָכָא נַמִּי כְּהַאי גַּוְנָא]. וְצָרִיךְ עִיּוּן קְצָת, דִּמִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם לֹא מַשְׁמַע הָכִי, דְּכָתַב (שם) בְּדִין י' דְּהַקּוֹרֵעַ לְהַפְסִיד פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְקַלְקֵל, מַשְׁמַע דַּוְקָא לְהַפְסִיד אֲבָל בָּזֶה שֶׁיֵּשׁ תִּקּוּן בְּאֵיזֶה צַד חַיָּב, וְיֵשׁ לִדְחוֹת דְּזֶה הַחֲתִיכָה שֶׁקּוֹרְעָהּ הוּא מַשְׁלִיכָהּ וְעַל כֵּן בִּכְלַל לְהַפְסִיד הוּא, וְדוּמְיָא דְּמַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק א' הֲלָכָה י"ז בְּחוֹפֵר גּוּמָא וְאֵין צָרִיךְ אֶלָּא לַעֲפָרָהּ דְּפָטוּר מִשּׁוּם דְּכַוָּנָתוֹ לְקַלְקֵל, אַף דְּיֵשׁ לוֹ הֲנָאָה מֵהֶעָפָר, עַל כָּל פָּנִים לְעִנְיַן עֲשִׂיַּת הַגּוּמָא גּוּפָא מִיקְּרֵי כַּוָּנָתוֹ לְקַלְקֵל, וְהָכִי נַמִּי בְּעִנְיָנֵנוּ לְעִנְיַן הַחֲתִיכָה שֶׁמַּשְׁלִיכָהּ לָאָרֶץ מְקַלְקֵל גָּמוּר הוּא. וְעַיֵּן בְּרַמְבַּ"ם פֶּרֶק א' מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת הֲלָכָה ז' דְּאִם חָס עַל הַנֵּר וּמִפְּנֵי זֶה מְכַבֶּה הַפְּתִילָה חַיָּב, וְאַף עַל גַּב דְּכִבּוּי הוּא בִּכְלַל סוֹתֵר וּמְקַלְקֵל כִּדְמַשְׁמַע בַּגְּמָרָא ל"א עַמּוּד ב', אֲפִלּוּ הָכִי חַיָּב מִשּׁוּם דִּמְתַקֵּן בָּזֶה אֶת הַנֵּר, וּמַשְׁמַע לִכְאוֹרָה הֵפֶךְ דְּבָרֵינוּ, וַאֲפִלּוּ אִם נֹאמַר דְּהָרַמְבַּ"ם סוֹבֵר כִּסְבָרַת רַבּוֹתֵינוּ הַמּוּבָא שָׁם בְּרַשִׁ"י (לא: ד"ה לעולם) וּמִיקְּרֵי כָּל זֶה לְדִידֵיהּ סוֹתֵר עַל מְנָת לִבְנוֹת בִּמְקוֹמוֹ וְכַאֲשֶׁר בֵּרַרְנוּ לְעֵיל בְּבֵאוּר הֲלָכָה, עַל כָּל פָּנִים לְרַשִׁ"י מוּכָח בְּהֶדְיָא דְּמִיקְּרֵי סוֹתֵר עַל מְנָת לִבְנוֹת שֶׁלֹּא בִּמְקוֹמוֹ, דְּעַל הַפְּתִילָה אֵינוֹ חָס וּמַשְׁלִיכָהּ לָאָרֶץ וַאֲפִלּוּ הָכִי חַיָּב מִשּׁוּם דְּחָס עַל הַנֵּר, וְהוּא בִּכְלַל מְקַלְקֵל בְּמָקוֹם זֶה וּמְתַקֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר וַאֲפִלּוּ הָכִי חַיָּב לְתַנָּא קַמָּא, אַךְ כְּבָר בֵּרַרְנוּ לְעֵיל דִּלְרַשִׁ"י מִטַּעַם אַחֵר אֵינֶנּוּ בִּכְלַל קוֹרֵעַ, וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּכָל זֶה:

* הַנְּיָר. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק מא) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּעִנְיַן פְּתִיחַת אִגֶּרֶת וַאֲבָאֵר קְצָת. הַפְּרִי חָדָשׁ בְּיוֹרֶה דֵעָה קי"ח (ס"ק יח) כָּתַב דְּיִשְׂרָאֵל הַפּוֹתְחוֹ יֵשׁ בָּזֶה חִיּוּב חַטָּאת לְכֻלֵּי עָלְמָא, דִּקְרִיעַת הַנְּיָר הוּא מְקַלְקֵל עַל מְנָת לְתַקֵּן וְתִקּוּנוֹ הוּא מַה שֶּׁצָּרִיךְ לִפְתֹּחַ אוֹתוֹ, וְכֵן דַּעַת סֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת (זכרון ט, הכותב) דְּהוּא מְקַלְקֵל עַל מְנָת לְתַקֵּן. וּבִתְשׁוּבַת חָכָם צְבִי סִימָן ל"ט פָּלִיג עַל זֶה וְהִתִּיר עַל יְדֵי עוֹבֵד גִּלּוּלִים וְלֹא בֵּאֵר טַעְמוֹ, וְנִרְאֶה דְּהוּא סוֹבֵר דְּהוּא מְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ, דְּהָא אֵין מְתַקֵּן בְּגוּף הַנְּיָר מִידֵי, וְהַתּוֹסָפוֹת בְּדַף צ"ד (ע"א ד"ה רבי שמעון) כָּתְבוּ דִּלְהָכִי קוֹרֵעַ בַּחֲמָתוֹ לְמִירְמֵי אֵימְתָא אַאִינְשֵׁי בֵיתֵיהּ פָּטוּר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, מִשּׁוּם דְּלֵית תִּקּוּן לְגוּף הַדָּבָר הַנִּקְרָע, אַךְ לְפִי זֶה לְהָרַמְבַּ"ם שֶׁפּוֹסֵק (פ"א ה"ז) דִּמְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ חַיָּב, יֵשׁ בָּזֶה אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא וְאָסוּר עַל יְדֵי עוֹבֵד גִּלּוּלִים. וּבְנִשְׁמַת אָדָם כְּלָל כ"ט (אות ב) רָאִיתִי שֶׁכָּתַב דִּלְכֻלֵּי עָלְמָא פָּטוּר, וְתֹכֶן כַּוָּנָתוֹ דְּשָׁאנֵי הַהִיא דְּקוֹרֵעַ עַל מֵתוֹ וּבַחֲמָתוֹ, דְּהַקְּרִיעָה גּוּפָא הִיא הַתִּקּוּן [דִּבְהַקְּרִיעָה מְשַׁכֵּךְ חֲמָתוֹ אוֹ מַרְמֵי אֵימְתָא אַאִינְשֵׁי בֵיתֵיהּ], מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה דִּלְהַנְּיָר הוּא מְקַלְקֵל גָּמוּר וְהַתִּקּוּן הוּא מִצַּד אַחֵר. וּבֶאֱמֶת לֹא בְּרִירָא סְבָרָתוֹ וּסְבָרַת הֶחָכָם צְבִי בָּזֶה, דְּיָדוּעַ דְּעִקַּר תִּקּוּן אִגֶּרֶת שֶׁעוֹמֵד לִקְרוֹתוֹ וְתִקּוּנוֹ הוּא שֶׁיּוּכַל לִקְרָאֵנוּ, וְאִם כֵּן כְּשֶׁקּוֹרְעוֹ כְּדֵי לִקְרוֹתוֹ הָוֵי מְלָאכָה הַצְּרִיכָה לְגוּפָהּ, אָכֵן הֵיכָא דִּסְגוּרָה הָאִגֶּרֶת בְּתוֹךְ נְיָר אַחֵר כַּנָּהוּג, בְּוַדַּאי הַקּוֹרֵעַ הַנְּיָר הָעֶלְיוֹן הוּא בִּכְלַל מְקַלְקֵל וּפָטוּר אֲפִלּוּ לְרַבִּי יְהוּדָה, וְכִדְאָמְרִינַן שַׁבָּת ע"ג עַמּוּד ב' דִּמְקַלְקֵל פָּטוּר אֲפִלּוּ לְרַבִּי יְהוּדָה דִּסְבִירָא לֵיהּ דִּמְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ חַיָּב, וְעַל כֵּן מֻתָּר עַל יְדֵי עוֹבֵד גִּלּוּלִים בִּמְקוֹם צֹרֶךְ דַּהֲוֵי שְׁבוּת דִּשְׁבוּת. אוּלָם לְפִי מַה שֶּׁהֵבֵאנוּ לְעֵיל (ד"ה אין שוברין) דִּלְשִׁיטַת רַשִׁ"י (לא: ד"ה לעולם) הֵיכָא דְּהוּא סוֹתֵר עַל מְנָת לִבְנוֹת שֶׁלֹּא בִּמְקוֹמוֹ דְּהוּא מְקַלְקֵל בְּמָקוֹם זֶה וּמְתַקֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר חַיָּב לְרַבִּי יְהוּדָה, אִם כֵּן הָכִי נַמִּי בָּזֶה בְּכָל גַּוְנֵי הוּא מְלָאכָה דְּאוֹרַיְתָא לְרַבִּי יְהוּדָה דְּהוּא בִּכְלַל קוֹרֵעַ עַל מְנָת לְתַקֵּן, וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי עוֹבֵד גִּלּוּלִים יֵשׁ לִזָּהֵר, וְכֵן הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן ש"ז סָעִיף קָטָן כ' מְצַדֵּד לֶאֱסוֹר כְּדַעַת סֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת, וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דִּלְצֹרֶךְ גָּדוֹל יֵשׁ לְהָקֵל לְפָתְחוֹ עַל יְדֵי עוֹבֵד גִּלּוּלִים, וּבִפְרָט אִם הָאִגֶּרֶת מֻנַּחַת בְּתוֹךְ נְיָר אַחֵר, וּלְכַתְּחִלָּה טוֹב יוֹתֵר לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּשֵׁם הָאֲגֻדָּה:

יד * הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת תּוֹפֵר. כִּי תּוֹפֵר עִנְיָנוֹ הוּא דְּלוֹקֵחַ שְׁנֵי דְּבָרִים אֲחָדִים וּמְחַבֵּר אוֹתָם לְאֶחָד, וְכֵן הוּא עַל יְדֵי דִּבּוּק. וְנִרְאֶה לִי דְּהוּא הַדִּין כְּשֶׁמְּדַבֵּק עֵץ לְעֵץ עַל יְדֵי דֶּבֶק כַּנָּהוּג, גַּם כֵּן שֵׁם תּוֹפֵר עָלָיו, כִּי מָצִינוּ בַּגְּמָרָא דַּף ע"ד עַמּוּד ב' דִּבְעֵצִים שַׁיָּךְ גַּם כֵּן תְּפִירָה, דְּאָמַר שָׁם הַאי מַאן דְּעָבַד חַלְתָּא [כַּוֶּרֶת שֶׁל קָנִים], אִי חַיְיטֵיהּ לְפוּמֵּיהּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּרַשִׁ"י:

* וְחַיָּב. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק מב) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעִנְיַן שִׁעוּר. וְהִנֵּה אַף דִּלְעִנְיַן טְחִינָה דַּעַת הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ח' הֲלָכָה ט"ו דְּהַנּוֹסֵר עֵצִים לֵהָנוֹת בִּנְסֹרֶת שֶׁלָּהֶן, אַף דְּהוּא תּוֹלָדָה דְּטוֹחֵן וּבְטוֹחֵן שִׁעוּרוֹ כִּגְרוֹגֶרֶת, מִכָּל מָקוֹם בָּזֶה חִיּוּבוֹ בְּכָל שֶׁהוּא, הֲרֵי דְּאֵין הֶכְרֵחַ מֵהָאָב לְהַתּוֹלָדָה לְעִנְיַן שִׁעוּר, שָׁם שָׁאנֵי דַּחֲשִׁיב שִׁעוּר הַנְּסֹרֶת בְּכָל שֶׁהוּא וּכְמוֹ הַשָּׁף מַתֶּכֶת דַּחֲשִׁיבוּת הַמַּתֶּכֶת הוּא בְּכָל שֶׁהוּא, עַיֵּן שָׁם בְּרַמְבַּ"ם וּבְמַגִּיד מִשְׁנֶה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְעִנְיַן דִּבּוּק עוֹר דְּהוּא כִּתְפִירָה, לֹא מָצִינוּ חִלּוּק בִּתְפִירָה בֵּין בֶּגֶד עוֹר לְבֶגֶד אַחֵר וּבְכֻלָּם בָּעִינַן שִׁיעוּרָא לְעִנְיַן חִיּוּב וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן דִּבּוּק, וּלְעִנְיַן נְיָר מַשְׁמַע לִכְאוֹרָה גַּם כֵּן מִלְּשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּדִין אֶחָד לָהֶן. אַךְ זֶה יֵשׁ לְעַיֵּן לְעִנְיַן מְפָרֵק דְּחִיּוּבוֹ הוּא מִשּׁוּם קוֹרֵעַ וְאַף דְּלֹא הָיָה עַל מְנָת לִתְפֹּר, מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּדַעְתּוֹ לְאֵיזֶה דְּבַר צֹרֶךְ וְלֹא לְקַלְקֵל חָשִׁיב כְּעַל מְנָת לִתְפֹּר וּכְדִלְקַמָּן (ד"ה ולא נתכוין), אוֹ בְּקוֹרֵעַ בַּחֲמָתוֹ [לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם (פ"י ה"י) דִּמְחַיֵּב בּוֹ], אִם שַׁיָּךְ בָּזֶה גַּם כֵּן הַשִּׁעוּר כְּדֵי לִתְפֹּר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת, אוֹ דִּילְמָא כִּי אָמְרִינַן בְּקוֹרֵעַ שִׁעוּר זֶה הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּחִיּוּבוֹ הוּא מִשּׁוּם שֶׁכַּוָּנָתוֹ הָיָה כְּדֵי לִתְפֹּר, עַל כֵּן אָמְרִינַן דִּבְפָחוֹת מִשִּׁעוּר זֶה לֹא חָשִׁיב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הֵיכָא דְּחִיּוּבוֹ הוּא מִשּׁוּם שֶׁכַּוָּנָתוֹ הוּא בִּשְׁבִיל אֵיזֶה תִּקּוּן אַחֵר, כְּגוֹן בְּעִנְיָנֵנוּ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַנְּיָר וְהָעוֹר חָלוּק, אוֹ בְּקוֹרֵעַ בַּחֲמָתוֹ שֶׁהוּא כְּדֵי לְיַשֵּׁב אֶת דַּעְתּוֹ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם שָׁם, אוֹ בְּכָל קוֹרֵעַ שֶׁהוּא עַל מְנָת לְתַקֵּן, כָּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַתִּקּוּן שֶׁהוּא מְכַוֵּן בּוֹ חַיָּב וְלֹא תַּלְיָא בְּשִׁעוּר זֶה. וְתֵדַע דְּבְקוֹרֵעַ עַל מֵתוֹ דְּאָמְרִינַן בַּגְּמָרָא (קה:) דְּחַיָּב מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ תִּקּוּן מִצְוָה עַל יְדֵי הַקְּרִיעָה, עַל כָּרְחָךְ כְּשֶׁיֵּשׁ שִׁעוּר טֶפַח, דִּבְפָחוֹת מִזֶּה לֹא הָוֵי שִׁעוּר קְרִיעָה אֲפִלּוּ לִשְׁאָר קְרוֹבִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמוֹעֵד קָטָן (כב:) וְלֹא תִּקֵּן כְּלָל, הֲרֵי דְּלֹא תַּלְיָא זֶה בְּשִׁעוּר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת, אִם כֵּן אֶפְשָׁר דְּהוּא הַדִּין בְּכָל דָּבָר לְפִי תִּקּוּנוֹ בֵּין לְהָקֵל בֵּין לְהַחְמִיר [וּדְבָרֵינוּ הוּא לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת שָׁם ק"ה עַמּוּד ב' דִּבּוּר הַמַּתְחִיל הָא רַבִּי יְהוּדָה, עַיֵּן שָׁם, אֲבָל לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם שָׁם בְּפֶרֶק י' הֲלָכָה י' עַיֵּן שָׁם, וּבְתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב עַל זוֹ הַמִּשְׁנָה (פי"ג מ"ג) דְּטַעֲמוֹ מִשּׁוּם שֶׁחִמּוּמוֹ וְצַעֲרוֹ נָח עַל יְדֵי הַקֶּרַע, לֹא מְבֹרָר גַּם שָׁם אִם דַּוְקָא טֶפַח]. וְהִנֵּה מַה דְּאִיתָא בַּמִּשְׁנָה (שם) דִּמְקַלְקֵל עַל מְנָת לְתַקֵּן שִׁעוּרוֹ כִּמְתַקֵּן, הַיְנוּ בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לְהַתִּקּוּן שִׁעוּר יָדוּעַ, כְּמוֹ בְּמוֹחֵק עַל מְנָת לִכְתֹּב וּבְקוֹרֵעַ עַל מְנָת לִתְפֹּר וּבְסוֹתֵר עַל מְנָת לִבְנוֹת כָּל אֶחָד לְפִי שִׁעוּרוֹ, וּכְמוֹ דְּאִיתָא בְּרַמְבַּ"ם פֶּרֶק א' הֲלָכָה י"ח, עַיֵּן שָׁם, וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין נַמִּי בְּקוֹרֵעַ עַל מְנָת לְתַקֵּן אֵיזֶה תִּקּוּן, תָּלוּי הַשִּׁעוּר לְפִי דָּבָר הַצָּרִיךְ לוֹ וְלֹא תַּלְיָא בְּשִׁעוּר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

שער הציון

(עד) כֵּן מוּכָח בְּסֵפֶר תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל (כלכלת שבת, המחתך) דְּגַם בְּקוֹרֵעַ בְּיָד יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ, וְעַיֵּן בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּסִימָן שכ"ב בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה אחד): (עה) גַּם זֶה מִסֵּפֶר הַנַּ"ל, וּפָשׁוּט לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה בְּסָעִיף י"ד (ד"ה ולא נתכוין) דִּבְכָל קוֹרֵעַ בִּשְׁבִיל אֵיזֶה תִּקּוּן חַיָּב: (עו) עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן תקי"ט (סק"ד) וּבִפְרִי מְגָדִים בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב שָׁם (סק"ה) וּבְנִשְׁמַת אָדָם כְּלָל כ"ט (אות ב) וְצ"ג (אות ד): (עז) מָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן (ש"ו) [ש"ז] סָעִיף קָטָן כ', וְעַיֵּן בֵּאוּר הֲלָכָה (ד"ה הנייר):

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (שם) משמע שאין בזה איסור תורה כיון שעושה ביד ולא בכלי.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שמ שמא

אוֹ עוֹרוֹת דְּבוּקִים * וְלֹא נִתְכַּוֵּן לְקַלְקֵל (מג) **בִּלְבַד,** (מד) **הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת** (יח) **קוֹרֵעַ** (מה) * (*) **וְחַיָּב:**

שמא הֶחֵתִּר נְדָרִים בְּשַׁבָּת. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א משְׁנָה בְּשַׁבָּת קנ״ד (ע״א).

א [א] **שֶׁלֹּא לְאָכֵל.** עַיִן בְּשָׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג׳ סִימָן כ״ז בְּחֵלֶק שְׁנִפְלָה לְתוֹךְ הַתַּבְשִׁיל וְנִמְצָא בְּשַׁבָּת, וְכָתַב דְּמוֹעִיל הַתֵּרָה, וְיֵשׁ לְהַתִּיר אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּמִינוֹ וַאֲפִלּוּ אֵיכָא שִׁשִּׁים דְּהָוֵי כִּדְבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין, וּמַפִּירִין נְדָרִים לְצֹרֶךְ שַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם:

א (ע) **שֶׁלֹּא לְאָכֵל.** וְהוּא הַדִּין אִם נָדַר שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת יַיִן, תּוֹסְפוֹת עֲרוּבִין דַּף ל׳ (ע״ב ד״ה אלא). וְנִרְאֶה לִי דְּהוּא הַדִּין שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בָּשָׂר. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א). (וּמַהֲרַ״שׁ) [וּמַהֲרַ״ל]

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] **שֶׁלֹּא לְאָכֵל.** עַיֵּן בְּשָׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג׳ סִימָן כ״ז בְּחֵלֶק שְׁנִפְלָה לְתוֹךְ הַתַּבְשִׁיל וְנִמְצָא בְּשַׁבָּת, וְכָתַב דְּמוֹעִיל הַתֵּרָה, וְיֵשׁ לְהַתִּיר אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּמִינוֹ וַאֲפִלּוּ אֵיכָא שִׁשִּׁים דְּהָוֵי כִּדְבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין, וּמַפִּירִין נְדָרִים לְצֹרֶךְ שַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם:

בְּאֵר הַיטֵב

וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּלֹא מִקְרֵי בּוֹנֶה אֶלָּא כְּשֶׁמְּכַוֵּן לְיַפּוֹתוֹ וּלְהַשְׁווֹתוֹ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח יח):

יד (יח) **קוֹרֵעַ.** נִרְאֶה לִי דְּאִם נִדְבְּקוּ הַדַּפִּין לְהַדָּדֵי עַל יְדֵי שְׁעָנָה אוֹ בְּשִׁעַת הַקְּשִׁירָה, מֻתָּר לְפָתְחָן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שי״ד סָעִיף י׳ כַּיָּיִן דְּלֹא נַעֲשָׂה לְקַיּוּם, כָּל שֶׁכֵּן הָכָא דְּנַעֲשָׂה מְפֹאָס. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח יח):

בְּאוּר הֲלָכָה

* **וְלֹא נִתְכַּוֵּן לְקַלְקֵל וְכוּ׳.** כָּל זֶה הוּא לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם פֶּרֶק י׳ מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת הֲלָכָה י׳) [י״א]. וּמִשְׁמַע בְּכַרּוּר דַּעְתּוֹ דְּהָא דְּבָעִינַן בְּגִמָּרָא (קה:) קוֹרֵעַ עַל מְנָת לְתַקֵּן אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם דְּאִי לָאו הָכִי הָוֵי לֵיהּ מְקַלְקֵל, אֲבָל אִם מְכַוֵּן לְצֹרֶךְ אֵיזֶה דָּבָר תִּקּוּן אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְתַקֵּן הָיָה חַיָּב, וּכְהָכִי נִיחָא דְּהִכְנִיס הָרַמְבַּ״ם (שם ה״י) דִּין הַפּוֹתֵחַ בֵּית הַצָּואר בְּשַׁבָּת גַּם בְּלֹא בְּכְלַל דִּינֵי הַקּוֹרֵעַ לְחַיֵּב, וְאַף דְּהוּא בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְתַקֵּן, מִשּׁוּם דְּמִתְקַן בְּקִרְיעָתוֹ אֶת הַבֶּגֶד. וּלְפָלְפָא עַל הַבַּיִת יוֹסֵף שָׁכָתַב בְּסִימָן שי״ז (ד״ה מתירין) לְמֵילְתָא דְּפִשִׁיטָא דְּפוֹתֵחַ בֵּית הַצָּואר לְהָכִי לֹא הָוֵי בִּכְלַל קוֹרֵעַ מִשּׁוּם דְּהָוֵי קוֹרֵעַ שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְתַקֵּן, וּבְעִצְמוֹ סָתַם בְּסִימָן ש״מ כְּהָרַמְבַּ״ם דְּכָל קוֹרֵעַ עַל מְנָת לְתַקֵּן חַיָּב, וּבֶאֱמֶת מוּכָח כֵּן בְּהָדֵיא מִגְּמָרָא [שַׁבָּת ק״ח עַמּוּד ב׳] בְּקוֹרֵעַ בַּחֲמָתוֹ וְעַל מְתוֹ הַמֵּשֶׁל עָלָיו [הֵם אוֹתָן הָאֲמוּרִים בְּפָרָשָׁה (ויקרא כא ב-ג) אֲבִיו וְאִמּוֹ בְּנוֹ וְכוּ׳ וְיֵשׁ בָּהֶם שֶׁאָסוּר לְתַקֵּן אַחַר כָּךְ], דְּאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְתַקֵּן חַיָּב, כָּל שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה תִּקּוּן בְּקִרְיעָתוֹ. וְאַחַר כָּךְ מְצָאתִי שְׁרָאִיָּה זוֹ מִדְּבָרֵי הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בַּגְּלָיוֹן שָׁלוֹ (עג:), וְגַם כָּל הַדְּבָרִים הַנַּ״ל עִקָּרָן מְבֹאָר בְּנִשְׁמַת אָדָם בְּכְלַל כ״ט (סק״א) בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת עַיֵּן שָׁם וּנְדַבֵּר בָּזֶה לְקַמָּיה, וְגַם הַפְּרִי מְגַדִּים (משׁ״ז סוף הסימן) רָמַז לָזֶה. [אַךְ מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר דְּמִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת ע״ג עַמּוּד ב׳ דְּבוּר הַמַּתְחִיל וְצָרִיךְ, מִשְׁמַע דְּבָעִינַן עַל מְנָת לְתַקֵּן מַמָּש, יֵשׁ לְדָחוֹת דִּשְׁיגְרָא דִּילְשָׁנָא הוּא בְּתוֹסָפוֹת, וְכַנָּתָם הוּא דִּכְשֶׁאֵין צָרִיךְ לְעַצְמִים אֵין שָׁם קוֹצֵר עָלָיו לְחַיְּבוֹ, דְּאֵין עוֹשֶׂה תִּקּוּן בְּדָבָר הַנִּקְצָר גּוּפָא, וְדוּמְיָא דְּקוֹרֵעַ דְּבָעִינַן עַל מְנָת לְתַקֵּן אוֹ לְתַקֵּן דְּהוּא דּוּמְיָא דִּלְתַקֵּן, וְאִי לָאו הָכִי אֵין חַיָּב דְּאֵין שָׁם מְלָאכָה עָלָיו כִּי הוּא מְקַלְקֵל וְאֵינָהּ בִּכְלַל מְלָאכָה, הוּא הַדִּין בָּזֶה. וְתַדַּע דְּהָרַמְבַּ״ם בְּוַדַּאי סוֹבֵר דְּלֹא בְּעִינַן עַל מְנָת לְתַקֵּן דְּזָקָא, וְהוּא גַּם כֵּן סוֹבֵר (פ״א ה״י) דִּמְלָאכָה שֶׁאֵין צָרִיךְ לְגוּפָהּ חַיָּב, וַאֲפִלּוּ הָכִי פּוֹסֵק (פ״ח ה״ד) בְּזוֹמֵר דְּזָקָא כְּשֶׁהוּא צָרִיךְ לָעֵצִים אֲז חַיָּב מִשּׁוּם קוֹצֵר, וְעַל כָּרְחָךְ דְּאִי לָאו הָכִי אֵין שָׁם מְלָאכָה עָלָיו לְחַיְּבוֹ כִּי הוּא כְּמְקַלְקֵל שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְתַקֵּן, כֵּן נֹאמַר אַף לְדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת. וְאַחַר כָּךְ חִזַּקְתִּי כְּיוֹתֵר מֵהָא דְּכָתַב דְּאֵין שָׁם קוֹצֵר עָלָיו כְּלָל, וּכְמוֹ שָׁם דְּאֵין שָׁם דַּיָּשָׁה עָלָיו כְּלָל אֲפִלּוּ לְעִנְיַן לֶאֱסֹר לְכַתְּחִלָּה. וְגַם בְּדַף צ״ד עַמּוּד א׳ כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל רַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּבִמְקַלְקְלִים כְּגוֹן מְכַבֶּה וְסוֹתֵר מִסְתַּבְּרָא דְּצָרִיךְ שֶׁיְּהֵא עַל מְנָת לְתַקֵּן כְּמוֹ בַּמִּשְׁכָּן וְכוּ׳ עַיֵּן שָׁם, וְלֹא הִזְכִּירוּ כְּלָל עַל מְנָת לְתַקֵּן, וְעַל כָּרְחָךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ דְּעַל מְנָת לְתַקֵּן כְּעַל מְנָת לְתַקֵּר דְּמֵי, וְכֵן לְקַמָּן בְּדַף ע״ג (ע״א) שֶׁכָּתַב רַשִׁ״י (ד״ה ע״מ לתפור) דְּקוֹרֵעַ שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְתַקֵּן הָיָה עַל מְנָת לְתַקֵּן דָּזֶה כְּעַל מְנָת לְתַקֵּר דְּמֵי, דְּלֹא בְּעִינַן מַמָּשׁ גּוּפָא, עַיֵּן בְּדַף ע״ה (ע״א) בְּתוֹסָפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל שָׁכֵן, בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם, וּרְאֵיָה מֻכְרַחַת לְכָל דְּבָרֵינוּ מֵהַקּוֹרֵעַ עַל מְתוֹ אוֹ בַּחֲמָתוֹ וְכַנַּ״ל]. וְרָאִיתִי בְּנִשְׁמַת אָדָם (שם) שֶׁכָּתַב דִּדִּין זֶה דְּהַמְפָרֵק נְיָרוֹת וְכֵן בְּכָל קוֹרֵעַ עַל מְנָת לְתַקֵּן, זֶהוּ דַּוְקָא אִם נִסְבַּר דְּמְלָאכָה שְׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ חַיָּב, אֲבָל אִם נִסְבַּר דְּפְטוּר, עַל כָּרְחָךְ בְּעִינַן קוֹרֵעַ עַל מְנָת לְתַקֵּן [עַל] הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ וְהֶבִיא דִּין זֶה שֶׁל הָרַמְבַּ״ם בְּסִתְמָא, וְהַלֹּא בְּסִימָן שט״ז (ס״ח) וּבְסִימָן של״ד (סכ״ז) מְצַדֵּד יוֹתֵר כְּדַעַת הַפּוֹטְרִים. וְלֹא נִהִירִין לִי דְּבָרָיו כְּלָל, דְּלֹא מִיבָּעְיָא לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת שָׁם (קה: ד״ה הא) דְּקוֹרֵעַ עַל מֵת דִּידֵיהּ דְּאֵיכָא תִּקּוּן דִּמְצָוָה מִיקְרֵי מְלָאכָה הַצְּרִיכָה לְגוּפָהּ כֵּיוָן שֶׁהוּא צָרִיךְ לָהּ, אִם כֵּן הָכִי נַמִּי בְּכָל קוֹרֵעַ עַל מְנָת לְתַקֵּן, וְאַף לְרַשִׁ״י (שם ד״ה הא) וְסִיעָתוֹ דְּסָבִירָא לְהוּ דְּקוֹרֵעַ אֲפִלּוּ עַל מֵת דִּידֵיהּ דְּפְטוּר מִשּׁוּם מְלָאכָה שְׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ, הֵיינוּ דְּסָבִירָא לְהוּ דְּצָרִיךְ מְצָוָה לֹא חָשִׁיב תִּקּוּן כָּל כָּךְ שֶׁיִּקָּרֵא מִשּׁוּם זֶה מְלָאכָה הַצְּרִיכָה לְגוּפָהּ, אֲבָל בְּכָל עִנְיְנֵי תִּקּוּן שֶׁהוּא צָרִיךְ לָהֶן בְּעַצְמוֹתָן, כְּמוֹ בְּמִפְרָק נְיָרוֹת שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיְּהֵא הַנְּיָר דַּק, לְכָלֵי עָלְמָא הוּא בִּכְלַל מְלָאכָה הַצְּרִיכָה לְגוּפָהּ כְּמוֹ בְּקוֹרֵעַ עַל מְנָת לְתַקֵּן, וְהָא דְּפָטְרִינַן שָׁם בְּגִמָּרָא (קה:) בְּקוֹרֵעַ בַּחֲמָתוֹ לְמַאן דְּפוֹטֵר מְלָאכָה שְׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ, הֵיינוּ מִשּׁוּם דְּלָא מִתְקַן מִידֵי בְּגוּף הַבֶּגֶד בִּקְרִיעָתוֹ, אַף הֵיכָא דְּעָבֵד לְמִירְמֵי אִימָתָא בְּבֵיתֵיהּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּדַף צ״ד (ע״א ד״ה רבי שמעון). וְגַם דַּעַת רַשִׁ״י מוּכָח הָכִי, דְּכָתַב שָׁם (קה: ד״ה הא) דְּקוֹרֵעַ עַל מְתוֹ פְּטוּר מִשּׁוּם מְלָאכָה שְׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ דְּהָוֵי כְּמוֹצִיא אֶת הַמֵּת לְקָבְרוֹ [וְרָצוֹנוֹ לוֹמַר כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ שָׁם בְּדַף צ״ג עַמּוּד ב׳ (ד״ה ורי שמעון) דְּבִרְצוֹנוֹ לֹא בָּאָה לוֹ וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לָהּ, הָכִי נַמִּי בִּרְצוֹנוֹ לֹא בָּא לוֹ כָּל הָעִנְיָן הַזֶּה שֶׁל הַקְּרִיעָה בַּחֲמָתוֹ וְעַל מְתוֹ], וְלֹא כָּתַב בִּפְשִׁיטוּת הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּהָוֵי שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְתַקֵּן, אֶלָּא וַדַּאי דְּשֶׁלֹּא עַל מְנָת לְתַקֵּן מִי חַיָּב אַף לְדַעַת רַשִׁ״י הֵיכָא דְּנִיחָא לֵיהּ גּוּף הַתִּקּוּן שֶׁמְּכַוֵּן הַקְּרִיעָה בִּשְׁבִילָהּ. וְכֵן מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַמְאוֹר הָאוֹרֵג בְּסוֹף דִּבְרָיו אוֹמֵר הָאוֹרֵג בְּסוֹף דִּבְרָיו (לח.) שֶׁכָּתַב דְּהָא דְּפָטַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר הָאוֹרֵג בְּסוֹף דִּבְרָיו (לח.) שֶׁכָּתַב דְּהָא דְּפָטַר רַבִּי שִׁמְעוֹן אַף בְּקוֹרֵעַ לְמִירְמֵי אֵימָתָא אֵאִינְשֵׁי בֵּיתֵיהּ, הוּא מִשּׁוּם שֶׁאֵין הַצֹּרֶךְ בְּעִקַּר הַמְּלָאכָה, עַיֵּן שָׁם, מַשְׁמַע הָא אִם הָיָה צָרִיךְ לְעִקַּר הַקְּרִיעָה אַף שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְתַקֵּן, חַיָּב. וְכֵן רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב) בְּחֵלֶק (י״ב) [י׳] פָּסַק בְּהָדְיָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וַאֲפִלּוּ הָכִי פָּסַק בְּחֵלֶק י״ד דְּקוֹרֵעַ עַל מֵת שֶׁהוּא חַיָּב לְהִתְאַבֵּל עָלָיו חַיָּב וּכְשִׁיטַת הַתּוֹסָפוֹת, הֲרֵי דְּקוֹרֵעַ עַל מְנָת לְתַקֵּן חַיָּב. וְכֵן מַשְׁמַע גַּם כֵּן בְּמֵאירִי פֶּרֶק הָאוֹרֵג בְּהָדְיָא דְּקוֹרֵעַ עַל מְנָת לְתַקֵּן אַף שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְתַקֵּן חַיָּב, עַיֵּן שָׁם. הֵיוֹצֵא מִדִּבְרֵינוּ דִּבְרֵי לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם וּבְרֵי לְדַעַת רַשִׁ״י וְתוֹסָפוֹת וְכָל הַפּוֹסְקִים הַנַּ״ל, א]קוֹרֵעַ עַל מְנָת לְתַקֵּן חַיָּב דִּכְעַל מְנָת לְתַקֵּר דְּמֵי, וַאֲפִלּוּ לְדַעַת רַבִּי שִׁמְעוֹן דְּפוֹטֵר בְּמְלָאכָה שְׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ חַיָּב בָּזֶה, אֶלָּא לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת בְּעִינַן לְרַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁיְּהֵא הַתִּקּוּן בְּגוּף הַדָּבָר הַנִּקְרָע, עַיֵּן שָׁם בְּדַף צ״ד עַמּוּד א׳ (ד״ה רבי שמעון). וְלַדַעַת הָרִיטְבָ״א (מכות ג: ד״ה אמר רב יהודה) שֶׁהוּבְּא בְּכֶסֶף מִשְׁנֶה פֶּרֶק י׳ מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (ה״י) דְּסוֹבֵר דְּבָעִינַן קוֹרֵעַ עַל מְנָת לְתַקֵּן דַּוְקָא, יְחִידָאָה הִיא, וְגַם סוּגְיָא דְּהָאוֹרֵג (קה:) הוּא נָגְדּוֹ וּכְמוֹ שֶׁהִקְשָׁה הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר (בגליון הש״ס שם). וְגַם הַבַּיִת יוֹסֵף אַף דְּגַם הוּא רָצָה לוֹמַר כֵּן בְּסִימָן שי״ז (שם), הֲרֵי חָזִינַן דִּכְשֶׁלְּחָן עָרוּךְ כָּאן חָזַר מִזֶּה וְסָתַם לְהַלָּכָה דְּקוֹרֵעַ עַל מְנָת לְתַקֵּן חַיָּב אַף

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(מג) בִּלְבַד. אֲבָל בִּשְׁבִיל אֵיזֶה תּוֹעֶלֶת, אַף שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן בָּזֶה כְּדֵי לְדַבְּקָם עוֹד בְּיוֹתֵר, מִכָּל מָקוֹם חַיָּב מִשּׁוּם קוֹרֵעַ, דְּלֹא בָּעִינַן בְּקוֹרֵעַ דַּוְקָא עַל מְנָת לְתַפֵּר, אֲבָל בִּשְׁבִיל אֵיזֶה תִּקּוּן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְקַלְקֵל. וְאִם מְכַוֵּן לְקַלְקֵל בִּלְבַד, פָּטוּר וְאָסוּר לְכַתְּחִלָּה בְּכָל מְקַלְקְלִין דְּשַׁבָּת: **(מד) הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת קוֹרֵעַ.** וְכָל שֶׁכֵּן בְּקוֹרֵעַ בְּבֶגֶד בִּמְקוֹם הַתְּפִירָה לְאֵיזֶה תּוֹעֶלֶת דְּחַיָּב [תּוֹסָפָת שַׁבָּת (ס״ק כג)]: **(מה) וְחַיָּב.** שָׁדְּבוּק זֶה נַעֲשָׂה לְקַיּוּם, אֲבָל הֵיכָא שֶׁנִּדְבְּקוּ הַדַּפִּין לְהַדָּדֵי עַל יְדֵי שַׁעֲנָה אוֹ בְּשִׁעַת הַקְּשִׁירָה, מֻתָּר לְפָתְחָן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שי״ד סָעִיף י׳ כַּיָּיִן דְּלֹא נַעֲשָׂה לְקַיּוּם, כָּל שֶׁכֵּן הָכָא דְּנַעֲשָׂה מְפֹאָס, מָגֵן אַבְרָהָם [מַמִּילָא] בְּלֹא מִתְכַּוֵּן, לְפִיכָךְ אֵינוֹ דּוֹמֶה כְּלָל לְתוֹפֵר וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם קוֹרֵעַ [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח יח)]. וְאִם נִדְבְּקוּ בְּמָקוֹם הָאוֹתִיּוֹת אָסוּר לְפָרְקָן, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסָעִיף ג׳ בְּבֵאוּר הֲלָכָה שָׁם (ד״ה שעל הקלף). וְלִקְרֹעַ מַחֲדָשׁ דַּפַּיִן שֶׁל הַסְּפָרִים שֶׁלֹּא נָתְחֲכוּ מִבְּעוֹד יוֹם, יֵשׁ בָּהֶן חִיּוּבָא, וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי אָסוּר [פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק יח)], וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה וחייב). מִי שֶׁנִּסְתַּכְּכוּ בְּגָדָיו בְּקוֹצִים, מַפְרִישָׁן בְּצִנְעָה וּבְנַחַת שֶׁלֹּא יִקָּרַע, וְאִם נִקְרַע, נִקְרַע. וְכֵן מֻתָּר לִלְבֹּשׁ בְּגָדִים חֲדָשִׁים, וְאִם נִקְרַע, נִקְרַע, שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְקַרִיעָה. וּפוֹצְעִין אֱגוֹזִים בְּמִטְלִית [הַיְינוּ שֶׁמַּכֶּה עַל הַמִּטְלִית כְּדֵי לְשַׁבְּרָם] וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא תִּקָּרַע [רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כ״ב (הכ״ד)]:

א (א) **אִם הֵם לְצֹרֶךְ הַשַּׁבָּת.** אֲבָל שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ שַׁבָּת אֲפִלּוּ לֹא הָיָה לוֹ פָּנַאי לְהַתִּיר קֹדֶם, אֵין מַתִּירִין מִשּׁוּם דַּהֲלָא יָכוֹל לְהַתִּיר אַחַר שַׁבָּת וְלָמָּה לָן (ס) לְאַטְרוּחֵי בְּשַׁבָּת בִּכְדֵי. וְהוּא הַדִּין אִם הוּא (ג) לְצֹרֶךְ מִצְוָה גַּם כֵּן מַתִּירִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ לְצֹרֶךְ שַׁבָּת: **(ב) שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל.**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ס) רַ״ן (סת. ד״ה גמ׳) וּלְבוּשׁ (ס״א), וּבְיוֹרֶה דֵּעָה רכ״ח (ס״ג) כָּתַב הַטַּעַם מִשּׁוּם ׳מְצוֹא חָפְצֶךָ׳, וְעַיֵּן פְּרִי מְגַדִּים (משׁ״ז סק״א): **(ג)** חַיֵּי אָדָם (ת״ב כלל ס סט״ז), וְכֵן מַשְׁמַע מֵהָרַמְבַּ״ם (פכ״ד ה״ז), וְלִכְאוֹרָה הוּא רַק לְהַטַּעַם שֶׁכָּתוּב בְּיוֹרֶה דֵּעָה (בלבוש סי׳ רכח ס״ג) וּמִשּׁוּם דְּהָוֵי חֲפָצִי שָׁמַיִם, אֲבָל בָּאֱמֶת לְפִי הַטַּעַם דְּטִרְחָא גַּם כֵּן שָׁרֵי, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן של״ג (ס״א) דְּהִתִּירוּ טִרְחָא מִשּׁוּם צֹרֶךְ מִצְוָה:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (סי׳ שיז ס״ז) כתב: ואף שהקורע אינו חייב אלא אם כן עושה על מנת לתפור מכל מקום מדברי סופרים אסור.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah